

Gevoelsarm?

Van de drie aartsvaders, Abraham, Izaäk en Jakob worden in het boek Genesis vrij uitgebreide karaktertekeningen gegeven. Na hen wordt de levensloop van Jozef sterk belicht. Uit wat over hem opgeschreven is komt een persoonlijkheidsprofiel naar voren die gekenmerkt lijkt te worden door gebrek aan invoelingsvermogen.

Hier volgen enkele gebeurtenissen uit zijn leven zoals die ons door de schrijver worden meegedeeld: In Genesis 33 is een zeer precaire situatie ontstaan waarbij Jakob en zijn hele familie voor hun leven vrezen. De vrouwen van Jakob lopen dan ook voorop, het gevaar tegemoet, met hun kinderen achter zich. De enige die voor zijn moeder uitloopt is Jozef, als knaapje van nauwelijks meer dan zes jaar oud.

In Genesis 37 is Jozef zeventien jaar oud als hij dromen droomt waarin zijn grootheid duidelijk blijkt. Al zijn broers en zelfs zijn vader en moeder buigen voor hem in zijn dromen. Zo'n droom zegt al iets over het beeld dat Jozef van zichzelf heeft, maar nog opvallender is dat hij de eerste droom waarin de broers allemaal voor hem buigen, zonder terughoudendheid aan zijn broers vertelt. En zelfs de tweede droom, waarin ook zijn vader en moeder zich voor hem buigen, vertelt hij hen zonder zich in te houden.

In Genesis 39 gaat hij het huis binnen waar de vrouw van zijn heer is zonder dat de laatste thuis is en er ook niemand anders is. En dit, terwijl de vrouw al herhaaldelijk aan hem gevraagd had om met haar te 'slapen'. Hij lijkt geen besef te hebben van de precaire situatie waarin hij zich gaat begeven.

In Genesis 40 geeft hij uitleg aan de hovelingen van de Farao over hun beider dromen. Hij geeft daarin plompverloren de bakker te kennen dat die binnen drie dagen opgehangen zal worden.

In Genesis 41 durft geen van de droomuitleggers van Egypte de onheilsboodschap aan Farao mee te delen als die alarmerende dromen gehad heeft. En terecht, want als men de betekenis van de dromen zou verklaren, zou dit het einde van de uitlegger zijn. Jozef echter geeft de uitleg weer zonder terughoudendheid, alsof hij zich niet bewust is van het enorme risico dat hij hiermee loopt. Getuigt het van zijn buitengewone intelligentie dat hij ongevraagd direct de oplossing van het probleem ziet en meedeelt? Zonder dat zijn mening gevraagd wordt komt hij met adviezen. En daardoor weet hij niet alleen zichzelf te redden, maar wordt hij de meest verheven dienaar van de Farao.

In Genesis 41 krijgt Jozef van de Farao een vrouw, maar in plaats van 'tot haar in te gaan', staat er in vers 45: 'En hij ging uit over het land'. In plaats van zijn vrouw te behagen ging hij op werkbezoek.

In Genesis 41 wordt verteld over de zeven jaar van overvloed en hoe daarin Jozefs twee zonen geboren worden. Al die tijd stuurt Jozef geen bericht naar zijn vader dat hij nog in leven is, waardoor hij Jakob in de veronderstelling laat dat hij dood is.

Pas in Genesis 42:24 wordt voor het eerst melding gemaakt van emotie. Dat is als hij zijn broers hoort praten over wat zij hem aangedaan hebben.

In Genesis 43:30 huilt hij nogmaals als hij zijn jongere broer Benjamin ziet.

In Genesis 45:2 gaat Jozef opnieuw huilen, zo heftig als niemand anders in Tenach dat ooit doet. Het is alsof hij hiermee het tekort aan emotie wil inhalen.

In Genesis 50: 17 huilt Jozef nogmaals als zijn broers hem om vergeving vragen.

Lukas de Groot, December 2022